

TEODOR BODOAȘCĂ

STUDII DE DREPTUL PROPRIETĂȚII
INTELECTUALE

Ediția a II-a, revizuită și adăugită
de Anca Bogdan și Teodora Drăghici

TEODOR BODOAȘCĂ

**STUDII DE DREPTUL
PROPRIETĂȚII INTELLECTUALE**

Ediția a II-a, revizuită și adăugită
de A. Bogdan și T. Drăghici

Universul Juridic

București

-2024-

DISCUȚII PRIVIND CONCEPTUL DE OPERĂ ȘI CONDIȚIILE DE FOND PENTRU PROTECȚIA EI JURIDICĂ

Articol publicat în Dreptul nr. 5/2016

1. Definiția operei. *Ab initio*, semnalăm că Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe¹ nu oferă o definiție explicită pentru „operă”, modalitate clasică a creației intelectuale. De fapt, nici doctrina, cu excepția unor cazuri singulare², nu are preocupări sistematice în acest sens.

Cu toate acestea, în consens cu unele opinii exprimate în literatura de specialitate, definiția operei poate fi dedusă mai ales din dispozițiile art. 1 și ale art. 7 consacrate „obiectului” dreptului de autor.

Astfel, în temeiul art. 1, „dreptul de autor asupra unei opere literare, artistice sau științifice, precum și asupra altor opere de creație intelectuală este recunoscut și garantat în condițiile prezentei legi” [alin. (1) teza I]. „Opera de creație intelectuală este recunoscută și protejată, independent de aducerea la cunoștința publică, prin simplul fapt al realizării ei, chiar în formă nefinalizată” [alin. (2)]. În schimb, potrivit art. 7, „constituie obiect al dreptului de autor operele originale de creație intelectuală în domeniul literar, artistic sau științific, oricare ar fi modalitatea de creație, modul sau forma de exprimare și independent de valoarea și destinația lor”³.

¹ Legea nr. 8/1996 a fost publicată în M. Of., Partea I, nr. 60 din 26 martie 1996, fiind ulterior modificată și completată. *Brevitatis causa*, pentru evitarea repetărilor și ușurința exprimărilor, în continuare, în cuprinsul studiului, referirile la dispozițiile Legii nr. 8/1996 se vor face, de regulă, fără indicarea actului normativ.

² A se vedea: T. Bodoașcă, L.I. Tarnu, *Dreptul proprietății intelectuale*, ed. a III-a, revizuită și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 17; A. Circa, *Protecția drepturilor intelectuale. Actualități și perspective*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 40.

³ În continuare, art. 7 enumeră următoarele categorii de opere: scrierile literare și publicistice, conferințele, predicile, pledoariile, prelegerile și orice alte opere scrise sau orale, precum și programele pentru calculator [lit. a)]; operele științifice, scrise sau orale, cum ar fi: comunicările, studiile, cursurile universitare, manualele școlare, proiectele și documentațiile științifice [lit. b)]; compozițiile muzicale cu sau fără text [lit. c)]; operele dramatice, dramatico-muzicale, operele coregrafice și pantomimele [lit. d)]; operele cinematografice, precum și orice alte opere audiovizuale [lit. e)]; operele fotografice, precum și orice alte opere exprimate printr-un procedeu analog fotografiei [lit. f)]; operele de artă grafică sau plastică, cum ar fi: operele de sculptură, pictură, gravură, litografie, artă monumentală, scenografie, tapiserie, ceramică, plastica sticlei și a metalului, desene, design, precum și alte opere de artă aplicată produselor destinate unei utilizări practice [lit. g)]; operele de arhitectură, inclusiv planșele, machetele și lucrările grafice ce formează proiectele de arhitectură [lit. h)]; lucrările plastice, hărțile și desenele din domeniul topografiei, geografiei și științei în general” [lit. i)].

În context, reiterăm că, în pofida referirii unor texte la „dreptul de autor” (folosind singularul)⁴, Legea nr. 8/1996 reglementează cinci drepturi morale (art. 10-11) și două drepturi patrimoniale (art. 12 și urm.), adică mai multe drepturi de autor⁵. De fapt, legiuitorul român, oscilând între concepția monistă și cea dualistă⁶, în unele texte se referă la „dreptul de autor”, iar în altele, dimpotrivă, la „drepturile de autor”⁷. Sub acest aspect, sugerăm legiuitorului ca, *de lege ferenda*, să adopte o soluție normativă tranșantă și, evident, în consens cu realitatea.

Revenind la definiția „operei”, considerăm că, pentru fundamentarea ei, ar trebui avute în vedere aspectele care urmează.

În primul rând, atât art. 1 (în ambele aliniate), cât și art. 7 se referă la „opere de creație intelectuală”. În plus, art. 7 prevede și cerința „originalității” operelor. De asemenea, ambele articole au în vedere operele „literare”, „artistice” și „științifice”. În schimb, art. 1 alin. (1) teza I se referă generic și la „alte opere”. În context, apreciem că amalgamarea aspectelor care se repetă cu cele de inconsecvență normativă denotă lipsă de viziune în construcția acestor texte și chiar o preocupare discutabilă pentru evitarea surselor de interpretări diverse.

În al doilea rând, în lipsa unor semnificații legale, termenii „operă”, „creație”, „intelectuală”, „originală”, „literar”, „artistic” și „științific”, utilizați în construcția art. 1 și art. 7, urmează a fi explicați în înțelesul lor din limba română modernă, conform art. 36 alin. (4) coroborat cu art. 37 alin. (2) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative⁸.

În concret, în cadrul acestui limbaj, termenul „operă” are semnificația de „rezultat al unei activități *creatoare*” (s.n.)⁹.

În schimb, verbul „a crea” are semnificația de „a face ceva ce nu a existat înainte”¹⁰.

În context, „originalitatea” semnifică faptul că, anterior realizării operei, nu a existat alta identică¹¹. Sub acest aspect, în doctrină s-a afirmat că, a face un „act original” înseamnă „a crea în mod personal”¹² și că opera este „producția elaborată pe baza unui *act de creație*”¹³ (s.n.).

⁴ A se vedea, spre exemplu: art. 4 alin. (2), art. 5 alin. (2), art. 6 alin. (2), art. 9, art. 22, art. 24 alin. (1), art. 34 alin. (1), art. 39 alin. (5) și art. 45 din Legea nr. 8/1996.

⁵ Pentru unele detalii în legătură cu acest aspect, a se vedea T. Bodoașcă, *Contribuții la studiul reglementărilor legale referitoare la deținerea noțiunii drepturilor de autor și la durata protecției juridice a acestora*, în *Dreptul* nr. 6/2009, p. 76 și urm.

⁶ *Idem*.

⁷ A se vedea, spre exemplu: art. 2, art. 5 alin. (4), art. 8 alin. (1), art. 10, art. 11, art. 13, art. 14¹ alin. (2), art. 25-28, art. 30, art. 39 alin. (1)-(3) și alin. (7), art. 41 alin. (1), art. 42, art. 43 alin. (1) și (3), art. 44 alin. (4) și art. 46 alin. (1) din Legea nr. 8/1996.

⁸ Legea nr. 24/2000 a fost publicată în M. Of., Partea I, nr. 139 din 31 martie 2000 și apoi republicată în M. Of., Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010, fiind ulterior modificată și completată.

⁹ A se vedea *Dicționarul explicativ al limbii române (DEX)*, ed. a II-a, apărut sub egida Academiei Române – Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1998, p. 722.

¹⁰ *Ibidem*, p. 237.

¹¹ *Ibidem*, p. 728.

¹² A se vedea A. Ionașcu, A. Comșa, N. Mureșan, *Dreptul de autor în R.S.R.*, Ed. Academiei, București, 1969, p. 35.

¹³ A se vedea N.R. Dominte, *Dicționar de dreptul proprietății intelectuale*, Ed. C.H. Beck, București, 2009, p. 136.